

Nepriustransko in samozavestno!

Vojna ustvarja nemirno ozračje, ki sega tudi preko mej vojskujočih se držav. Tako ozračje vpliva vznemirjajoče na živce ljudi. Moderna tehnika s svojimi velikimi iznajdbami, osobito z ustvaritvijo radia, pospešuje in pomnožuje to vznemirjevanje. Ljudje nastavlajo željno ušesa temu, kar jim radio jadrno prinaša po zračnih valovih takoj po tem, ko se je kaj zgodilo. Vsaka vest je osobito v sedanjem času pobarvana po željah in koristih strani, iz katere izhaja. Stvarna resnica se da iz poročila težko razbrati. Neuki poslušalci pa radi verujejo to, kar ugaja njihovi, v dnu srca počivajoči želji, in to tudi razširjajo v krogu enako mislečih ali omahujočih oseb.

Radio je glavno moderno orodje za razširjanje nemira in nesigurnosti. Vsaka nevtralna država, med njimi tudi naša, ima velik interes na tem, da ta čudovita moderna naprava ne postane orodje, ki bi spravljalo v nevarnost njeno nevtralnost in tako oškodovalo njene bistvene interese. Poleg radia pa je tudi treba v tem oziru navesti kot nadvse škodljiv element tiste ljudi, ki se s svojim govorilnim organom poslužujejo zračnih valov za razširjanje razburljivih in neresničnih govorov.

To so politiki in vojskovodje gostiln. Nastopajo kot večaki, kakor da bi sodelovali v generalnem štabu te ali druge izmed vojskujočih se armad. Celu boljše vedo vse, kakor poveljujoči generali posameznih armad. Napovedujejo uspehe ali neuspehe vojskujočih se strank s tako gotovostjo, kakor da bi bili preroki. Toda nepriustranski niso. Vodijo jih simpatije do te ali druge strani in po tej njihovi naklonjenosti so tudi pobarvane njihove prerokbe. Kakršne so njihove prerokbe, takšni so tudi njihovi prividi bodoče Evrope in usode njenih narodov.

Še bolj nevarni kot ti gostilniški politiki in stratezi (vojskovodje) pa so tisti ljudje, ki obožujejo iz raznih osebnih in sebičnih razlogov vse to, kar je tuje, devljejo pa v nič to, kar je domače. Tujina jim je velika in veličastna, domačija pa nerazvita in slabotna. Kar dela tujina, poveljujejo, kar zmora domačija, pa kritizirajo in omalovažujejo. V to vrsto spadajo ljudje raznih tipov (podob). Nekateri so tujega rodu ali potujčenege mišljenja. Drugi so suženjske nravi in zato vajeni priklanjati se sili. Tretji pa so sebičneži, ki jim je lastna korist vrhovni zakon ravnanja.

V vrsti teh ljudi so najbolj nevarni tisti,

ki širijo med ljudstvom razburljive vesti. Za to jim ne gre, ali so te vesti resnične ali lažnive. Njih namen je, da ljudi zbegajo ter vzbudijo med njimi malodušnost in nezaupanje v lastno narodno in državno moč. Tej svrhi služi razširjanje vesti, preračunjenih v to, da vzvalovijo ljudem živce, prišepetavanje »zaupnih« in »preverjenih« poročil ter vzbujanje nezaupanja in nezadovoljstva z vsem, kar je potrebno in kar se pripravlja za uspešno obrambo državnih interesov in ohranitev državne nevtralnosti.

Jugoslavija mora še bolj poostri pazno nad širjenjem vesti in ustvarjanjem gotovih razpoloženj med ljudstvom. Ne bo mogla dopuščati, da bi se begalo javno mnenje z razširjanjem zlonamernih letakov ter lažnivih vesti, ki jih vršijo nekateri ljudje v prilog tujih interesov. Nadaljevati in ojačiti bo morala svojo akcijo zoper take poskuse, da bi se zanesla zmeda med ljudske plasti. To potrebno akcijo morajo podpirati narodno čuteči posamezniki in zlasti narodna društva.

Naša država je jasno začrtala svojo pot, po kateri hoče hoditi slej ko prej. To je pot nevtralnosti, kakor je na novo poudaril naš zunanji minister dr. Cincar-Markovič v svoji izjavi o priliki vstopa Italije v vojno, s katerim se je oboroženi spopad v Evropi tudi razširil na področje Sredozemskega morja. Ta razširitev vojne je privedla vojni požar v neposredno bližino evropskega jugovzhoda. Balkan in Podonavje sta se znašla od 10. junija — tako je izjavil g. minister — v novem položaju, ki zahteva posebno pozornost. Balkan in Podonavje sta se vedno trudila, da konsolidirata svoje medsebojne odnose ter da uredita svoje odnose do vseh velesil. Podonavske in balkanske države so se vedno trudile, da se povsem pravilno in nevtralnno zadržijo. To se jim je posrečilo in s tem so dosegle, da to področje Evrope še ni zajel splošni evropski vihar. Jugoslavija bo hodila samozavestno naprej po poti nevtralnosti in miru sredi evropskega vojnega viharja.

Po Jugoslaviji

Dr. Anton Korošec je otvoril prvo jugoslovansko-bolgarsko združeno razstavo. Na velesejmskem prostoru v Beogradu je otvoril zadnjo nedeljo prvo jugoslovansko-bolgarsko združeno razstavo g. dr. Anton Korošec kot predsednik naše Glavne združne zveze in predsednik senata. Otvoritve se je udeležil zastopnik kralja, gradbeni minister dr. Miha Krek in številni zastopniki jugoslovanskega in bolgarskega združništva. Ob tej priliki je imel g. dr. Korošec pomemben govor o združništvu, ki je neprekosljiva sila ter moč, ki ne ruši, temveč ustvarja, ki ne jemlje, temveč daje, dviga človeka k skupnosti ter ustvarja socialni mir in bratsko ljubezen med ljudmi. Poudarjam, da je združništvo osvobodilo, dvignilo in okrepilo malega človeka in ga zavarovalo pred vsemi težavami, ki jih prinaša današnja surova sila, združništvo daje zagotovilo tema bratskima državama za mir na znotraj in na zunaj. Dovolj smo imeli vojnih strahot. Svoboda in neodvisnost naših držav smo plačali s krvjo in življenjem svojih najboljših sinov. Danes ničesar drugega ne zahtevamo, kakor to, da živimo v miru, se razvijamo in zidamo svojo bodočnost. Združništvo je tisto, kar lahko najuspešneje dvi-

ga vse tiste, ki delajo v naših državah in vse tiste, ki ne žele živeti na račun tujcev, vse tiste, ki v dobrinah drugih gledajo tudi svojo lastno dobro. Danes, ko se rušijo mnogi vzori, združništvo ostaja kot neokrnjena zamisel, ustvarja sodelovanje, človeško ljubezen in mirno rešitev najtežjih socialnih vprašanj med ljudmi in med narodi in državami. Ta razstava daje dokaz, da naše premišljeno delo, da naše življenje, da se v miru svobodno razvijamo in da imamo vzorno zamisel, veliko in lepo, ki ustvarja mir in pravico. Naj deluje, živi in uspeva jugoslovansko in bolgarsko združništvo v srečo naših dveh držav in miru ter blagostanja na Balkanu. Po teh besedah je g. dr. Anton Korošec otvoril razstavo in žel obče odobranje pri zastopnikih vojaške in civilne oblasti za svoja jedrnatna izvajanja v sedanjih resnih in težavnih časih.

Koncentracijske vlade ne bo. Nedavno smo zapisali, da se ta srčna želja JNS ne bo spopolnila. Danes moremo objaviti, da je znani zagrebški dnevnik »Obzor« zagodel JNS isto žalostinko. Poroča namreč, da se je spor, ki je nastal med predsednikom Samostojne demokratske stranke ministrom dr. Budisav-

Znanstveno odkrivanje Patagonije v Južni Ameriki. Z znanstveno odpravo se je vrnil iz Patagonije v Buenos Aires prof. De Agostini. Prodri je v doslej nepoznani svet med čilensko provinco Ayles in Magalae-sovo zemljo. Blizu jezera San Martin je odkril orjaški slap reke Pascua. Vodopad je dolg 1 km ter se spušča po pečinah v višinski razdalji 200 m. Pri tem proizvajajo vodno silo, ki bi zadoščala za elektrifikacijo vse Južne Amerike. Odprava je tudi dognala veliko razliko med južnimi in severnimi Cordiljeri Južne Amerike. Predvsem padejo v oči veliki ledeniki in globoko zarezní fjordi na obali. Nad 400 km daleč so gorski grebeni pokriti z večnim ledom. Na stotine ledeniških rek šumi v dol-

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetskega življenja

*

24

Med tem razmišljanjem je Natalija vsa v skrbeh stala na svojem prostoru. Ni bila vajena tega, da bi pri človeku videla tako nasprotnost misli, tako tajno borbo s samim seboj. Šubin je bil samo kričač, ki je vse svoje občutke izražal s plaho besed, kletvami in z zmerjanjem. Pri njem ni nikdar opazila notranjega razmišljanja.

Klavsa je opazovala s spoštovanjem, kakor ga čuti preprosta duša nasproti velikemu duhu, in mislila je pri sebi, da če ji ta človek svetuje, naj se »poroči« s Karanzinom, mora to storiti...

Nekdo je potrkal.

Klavsa je dvignila glavo in prisluhnil. Natalija se je zgrabila za srce, da bi mu zabranila premočno utripanje. Od tistega trenutka, ko so bili uporniki vdrl v hišo in ubili Šubina, se je bala vsake malenkosti.

»Odpril! To je Karanzin!« je spregovoril komisar. Natalija je ubogala in odprla vrata. Na pragu je stala — Nataša.

Klavsa je bil obrnjen proti vratom. Molče je gledal neznan oseb.

Natalija je odšla. Nataša pa je stopila v sobo in zaprla za seboj vrata.

Komisar je nepremično opazoval žensko, ki je stala v poltemi. V njegovi duši je oživela slika. V duhu je gledal petnajstletno deklico. On je bil ob njej, še mlad, star osemnajst let. Oba sta šla ob reki, v senci vrb, in nežen glas mu je govoril:

»Oh, Klavs, zakaj hočeš odpotovati? Zakaj želiš oditi od mene? To je nemogoče, da hočeš zapustiti domačo vas in oditi v deželo rdečih! Tvoje srce je že od detinstva otrplo, v njem je vera mrtva, toda jaz ga bom morda mogla ogreti in ozdraviti ter mu vrniti zupanje v življenje in Boga. Ostani!«

Spomnil se je na to, da se je obotavljal. Prijel je dekletovo roko in rekel:

»Nataša, ubogal te bom! Boril se bom sam s seboj in preganjal misel, ki me sili, da bi šel k boljševoikom!«

Toda ponoči je pod vplivom nevidne moči, ki ga je vlekla, pobral svoje stvari in pobegnil od doma.

Ti spomini so ga popolnoma prevzeli, tako da je bil omamljen od njihovega naglega, neusmiljenega napada...

Nataša ni odtrgala pogleda od Klavs. V svojem srcu je še vedno hranila živo sliko osemnajstletnega mladeniča. Sedaj je primerjala tega človeka s sliko, ki je živel v njeni notranjosti. Naj se je še tako trudila, ni mogla najti med njima sličnosti. Kako naj bo ta zamiš-

ljevičem in predsednikom vlade Dragišo Cvetkovičem radi občinskih volitev na Hrvatskem, likvidiran. »Obzor« pripominja: »Po tem takem ni treba pričakovati kakšnih sprememb v vladi, še manj pa koncentracijske vlado.«

Hrvatsko sveto leto se začel na praznik sv. Petra in Pavla. Ta praznik bo hrvatsko ljudstvo po vseh župnijskih cerkvah obnovilo krstno obljubo ter svečano zapelo novo cerkveno pesem: »Tisoč tri sto let je preteklo.« Poleg krstne obljube se bo tudi obnovila izjava zvestobe rimskemu papežu kot vrhovnemu poglavarju Kristusove Cerkve. Posebne svečanosti se bodo ta dan vršile v tistih cerkvah in kapelah, ki so posvečene sv. Petru. Istega in naslednjega dne bo evharistični kongres za Podravino, in sicer v Djurdjevcu. Predvidenih je več evharističnih kongresov,

ki se bodo pozneje vršili na raznih krajih. Predvidene so tudi razne izložbe, ki naj nazorno prikažejo, kaj je katoliška Cerkev v teku 1300 let storila za hrvatski narod na polju umetnosti, šolstva, prosvete, knjige, tiska ter na gospodarskem, socialnem in dobrodelnem področju.

Stoletnica hrvatskega gledališča. Gledališče je velikega prosvetnega pomena za narod. Zato se vsak narod, ki se zaveda svoje samobitnosti in kulturnosti, trudi, da si ustvari to važno kulturno ustanovo. Hrvatje so ustanovili svoje prvo hrvatsko gledališče 9. junija 1840. Stoletnico tega važnega kulturnega dogodka so v Zagrebu proslavili s svečanim tednom, ki je prikazal velik vpliv gledališčne umetnosti na razvoj hrvatske kulture.

odpremljalo na inozemske trge takrat, kadar so cene najbolj ugodne, to je v zimi in na spomlad.

Istočasno s silosom za shranjevanje sadja se mora zgraditi hladilnica za ohlajevanje sadja v vagonih. Ta način ohlajevanja bo prišel posebno v poštev za bosanske in srbske slive. Naše in sadje iz južnih krajev države, katero bo že naloženo v isotermične vagoni, se bo spravilo v Mariboru tik pred izvozom v hladilnico silosa za 24 ur. Tam se bo ohladilo ter obložilo z ledom in bo v najboljšem stanju doseglo inozemski trg.

Kdo bo zgradil mariborski silos?

Naša vlada je osnovala posebno delniško družbo. Družba je državna ustanova z nalogo, da gradi po vsej državi skladišča ali silose za žito in sadje. Ta družba »Silos« bo zgradila v Mariboru kot središču sadne trgovine velik in novodobnim zahtevam odgovarjajoči silos, za katerega kažejo največje zanimanje sadjarji iz vse naše države.

Komisija si ogledala stavbišče

Da je zamisel izgradnje velikega sadnega silosa v Mariboru resna in da jo bodo s časom uresničili, nam dokazuje dejstvo komisijskega ogleda v poštev prihajajočih stavbišč. V minulem tednu se je mudila v Mariboru komisija, v kateri so bili zastopniki banske uprave in družbe »Silos«. Komisija je izbrala stavbišče za silos v neposredni bližini mariborske carinarnice, med kolodvorom, carinarnico in Meljskim hribom. Stavbišče bo kupila banska uprava pod pogojem, da prične družba »Silos« takoj z gradnjo. Izbrano stavbišče ima zelo ugodno lego še radi tega, ker je v neposredni bližini tovarnega kolodvora. Skladišče bodo zvezali brez velikih stroškov s kolodvorom s tračnicami.

Blizamo se novemu načinu sadnega izvoza

Dosedanji izvoz sadja

Sadjarstvo v Sloveniji je od prevrata do danes napravilo že precej korakov naprej. Naš sadni trg si je znal z izborna kakovostjo sadja pridobiti sloves na svetovnih tržiščih. Ker so se naši sadjarji prepričali, da je mogoče dobro vnovčiti le zdravo, pravilno obrano in spravljeno sadje, se je ravno na teh področjih v zadnjih letih veliko storilo. Pri vsej napredujoči modernizaciji našega sadnega razpošiljanja v inozemstvo smo se posluževali ali vlaganja sadja v zaboje ali pa se je izvažalo v razsutem stanju v vagonih. Na isti način kakor jabolka smo pošiljali tudi slive, breskve in češnje. Prav to slednje najbolj občutljivo sadje je pri prevažanju na omenjeni dvojni način močno trpelo. Tolikokrat se je zgodilo, da je prejel kupec v inozemstvu od naših sliv ali češenj brozgo, ki ni bila za drugo kot za prekuhanje v žganje. Pri prevažanju občutljivega sadja so šle vsako leto velike vsote v izgubo. Neprilike pri sadnem prevozu so napolile naše sadne strokovnjake, da so zastavili vse moči, da bi se odpravili za bodoče izvozni nedostatki, ki so združeni z občutnim denarnim primanjkljajem.

Izvoz treba prilagoditi novodobnim zahtevam

Ker je postalo sadje v poprevratni dobi ena najbolj priporočenih življenjskih potrebščin, je bilo treba zboljšati sadni izvoz z modernimi prevoznimi sredstvi. Začeli so sadje prevažati v hladilnih vagonih. V take vagonne spravljeno sadje je doseglo tudi najbolj oddaljene kraje povsem nepoškodovano ter sveže. Hladilni vagoni, kateri sami proizva-

jajo led, so za prevažanje sadja predragi. Zaradi tega so predali prometu posebne »isotermične« vagoni. V teh se sadje v posebnih hladilnicah ohladi, obloži z ledom in odpošlje. Omenjeni slednji način izvažanja pride za naše slovensko sadje v poštev le tedaj, ako bo dobila naša sadna trgovina silos za sadje.

Velik sadni silos v Mariboru

Glede našega sadnega izvoza je najbolj važna točka obmejni Maribor. Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo je storilo vse, da je zanimalo merodajna mesta v naši državi za nujno potrebo zgradnje sadnega silosa. Ta silos bi moral imeti prostor za vskladiščenje do 300 vagonov sadja. Silos bi moral biti opremljen s hladilnimi napravami, da bi se ohranilo spravljeno sadje sveže in bi se

Novice iz domačih krajev

Zlatomašnik 80 letnik. V župniji Cirkovce pri Pragerskem bo obhajal 20. junija pri telesnem zdravju in v duševni čistosti 80 letnico g. Ivan Mlakar, zlatomašnik in upokojeni župnik. Jubilat se je rodil leta 1860. v Leskovcu v Halozah. Mašniško posvečenje je prejel 6. junija 1884. Dolga leta je bil v dušeskrbju v tržaško-koperski škofiji. Med vojno je prišel v Ptuj in je še po prevratu vršil službo vojnega kurata. Ker se je čutil dovolj krepkega, se je oprijel z vso vnemo dušnega pastirstva in ga je poslal škof za župniškega upravitelja v Zagorje v dekaniji Kozje. Iz Za-

gorja je dobil župnijo Polje ob Sotli. Tamkaj je ostal nekaj let in obhajal zlati mašniški jubilej. Kot upravitelj Sv. Miklavža na Polju je ob nedeljah in praznikih dvakrat maševal in pridigoval ter bil še v pomoč sosednim hrvaškimi župnikom in posebno rad je pridigal na Svetih gorah nad št. Petrom. Pred par leti se je umaknil v svojo skromno hišico z vrtom v Cirkovcah. Tudi tukaj vrši z vso vnetostjo pri pomanjkanju duhovščine kaplanske posle obširne župnije. Jubilat še danes slovi kot gromovit cerkveni govornik ter izboren pevec. Redko kateremu zlatomašniku

ljene, resni, hladni obraz, ki ga vidi pred seboj, obraz njenega Klavs? Nekam osuplo je motrila posamezne črte obraza tistega človeka, ki ga je bila tako ljubila. Ta obraz je bil kvečjemu blede senca obraza njenega Klavs. Na tem obrazu so skrbi, utrujenost, notranji boji zarezali brazde. Pod očmi je zapazila prerane gube.

Pred tem spremenjenim Klavsom je začutila nekako olajšanje. Ko je razmišljala o tem, da bi šla pred njega, se je najbolj bala, da jo bo srce izdalo. Drhtela je ob misli, da bi se ob pogledu nanj v srcu vzbudila nekdanja ljubezen.

Sedaj je strah prešel. Njeno srce ni hitreje utripalo. Njena stara ljubezen, o kateri je mislila, da še tli v srcu, je bila mrtva.

Ta ravnodušnost nasproti Klavsu jo je napolnila z zadovoljstvom. Njene oči so nepremično opazovale tega spremenjenega, skoraj nepoznanega človeka. Ni se ji bilo treba bati, da bi v srcu, ki ga je bila dala Fedorju, samo za trenutek zažarela stara ljubezen...

»Nataša, čemu si prišla? Kaj hočeš od mene?« je z negotovim in mehkim glasom vprašal Klavs.

Imenoval jo je in s tem pokazal, da jo je takoj spoznal.

Nataša se je zmedla, ko je zaslišala svoje ime. Klavs ga je izgovoril s takim glasom, kakršnega ni pričakovala od tega človeka.

Klavs je opazil na dekletovem obrazu izraz zmedenosti. Da je ne bi še bolj vznemiril, je povsili oči. A živo je želel, da bi slišal Natašin glas. Nehote se je nagnil proti vratom, da bi bolj slišal. Nadejal se je, da bo že pri prvi besedi spoznal njen blagi glas.

Nataša je stopila nekoliko bliže. Z drhtečim glasom je rekla:

»S prošnjo sem prišla. Prizanesi trojici ljudi, ki so obsojeni na smrt!«

Ob Natašinem glasu je komisar začutil pri srcu prijetno toploto. To je bil tisti blagi glas, ki ga je vedno tako rad poslušal.

Ni odgovoril. Tiho je dalje opazoval Natašo. Zdelo se mu je, da se ni spremenila. Samo nekoliko bolj blede je bila.

Nataša ni prenesla Klavsovega pogleda. Povesila je oči in ponovno prosila:

»Usmili se svojega očeta ter svojega in mojega brata!«

Njen glas je še bolj drhtel ko prej. V njenih očeh so se prikazale solze.

Klavs Andrejev je izginil in vzbudil se je Klavs Rišin, grozotni ljudski komisar iz Odese. In ta je trdo odvrnil:

»Vsi trije morajo umreti, ker zastopajo uporniško vas.«

ne k jezerom in morju. Vrhunci gora ne segajo preko 3500 metrov, imajo pa vprav alpsko razvito pokrajinsko sliko. Strahotni so tod zimski viharji, pomladi pa močno pokanje lomečih se ledenikov, ko zapuščajo obale ledene gore in plovejo dalje po morskem gladini.

Drevesa, ki dajejo mleko in kruh. Angleški naravoslovec Wallace pripoveduje o sagovi palmi, ki raste na Novi Gvineji. Drevo daje v višini 20 čevljev in debelini 5 čevljev 900 sagovih povesev, iz katerih pridejo domačini 1800 hlebcev. Pet teh hlebcev zadošča za prehrano odraslega domačina na dan. Glasoviti geolog Leopold von Buch pa pravi, da je raslo na Kanarskih otokih drevo z belo skorjo, katerega listi so se vsak